

ANALİZ

Hem BORCU hem tasarrufu artıyor

Türkiye'de cari açığın milli gelir içindeki payının büyüklüğüne dikkat çeken Ulrich Zachau, bu durumu "Orta vadede önemli bir risk" şeklinde değerlendiriyor. Türkiye'nin borç ödemesinde önemli bir başarı yakaladığını söyleyen Zachau şöyle devam ediyor: "Türkiye borçlarını ödeyen bir ülke. Toplam net kamu borcu önemli oranda azaldı. Milli gelirin yüzde 90'ından fazla ıd ve yarıdan fazla düşerek yüzde 45'in altına indi. Bu çok büyük bir başarı ve dünyada çok az ülke kamu borcunu bu ölçüde düşürebildi."

Karhu borçlarının devletin kontrolü altında olduğunu kaydeden Zachau'nun özel sektörün borçlanması ile ilgili görüşleri ise şöyle:

"Türk özel sektörünün dışardan borçlanmasını artırdığı doğru. Aynı zamanda yurt dışındaki tasarruflarını da artırdılar. Buradaki kilit soru özel şirketlerin net dengesi ve dışarıda tasarruflarını artıranlar ile borçlanmaların aynı şirketler olup olmadığı. Sonuç olarak Türkiye'nin toplam borcu, kamu ve özel sektör beraber, azalıyor."

formlar gerçekleştirildi. Sosyal güvenlik reformu geçirildi ve Anayasa Mahkemesi'nin geçen yılki kararından sonra, bu reformun tamamlanması ve uygulanması hükümet için çok öncelikli bir konu. Bir ekonomist olarak özetle şunu söylemek istiyorum; Türkiye'nin son yıllarda izlediği ekonomik politikalar doğru ve iyi uygulamalardı ve beklentim hükümetin bu iyi politikalara derinleştirerek devam etmesi.

'Derinleşme' ifadesini kullandınız bunu biraz daha açabilir misiniz?

Zachau: Örneğin, enerji sektöründe, kritik önlemler alınması, enerji fiyatları-

çoğu çalışmıyor ve iş aramıyor. Ayrıca gençlerin de iş gücüne katılımı çok düşük.

Türkiye bu zaafıyla, teorik olarak ne kaybediyor?

Zachau: Bu, büyümek için verimliliği artıracak ve henüz yararlanılmayan mütahiş bir potansiyel. Türkiye'nin bunun farkına varıp, şu an tam da yeni yeni kullanmaya başlaması dikkate değer.

Bu noktadaki sorunlardan biri de Türkiye'nin yeterince yeni istihdam yaratamaması olabilir mi?

Zachau: Eğer yeni istihdam yaratamamak tek başına bir sorun olsaydı, o zaman erkeklerin işgücüne katılımı da çok düşük olurdu. Neden erkeklerin işgücüne katılımı neredeyse OECD ülkelerindeki orana eşit de kadınların ki çok düşük? Ben burada başka faktörlerin etkili olduğunu düşünüyorum.

Sizce hangi faktörler etkili?

Zachau: Bunda tabii ki işgücü piyasalarının esnekliği, işgücü üzerindeki vergiler, sosyal güvenlik düzenlemeleri, geçici işçilik ile ilgili düzenlemeler de önemli bir etkiye sahip. Bu alanlarda ilerleme kaydetmek hem kadınlara hem de erkeklerle faydalı olacaktır. Bu konu, Dünya Bankasının hükümet ile yakın işbirliği içinde çalıştığı bir konu.

Bu anlamda Dünya Bankası olarak Türkiye'deki işsizlik konusunu ne kadar yakından izliyorsunuz?

Zachau: Biz Türkiye'nin yeni istihdam yaratma ve işsizliğini oldukça yakından izliyoruz. İstihdamın hem makro ekonomik hem de mikro ekonomik boyutunu göz önüne alıyoruz. Gittiğim her yerde insanlarla bu konuyu konuşuyorum. Eğitim ve işsizlik konusu ülkenin üzerinde durması gereken en önemli iki konu.

İşsizlik hükümetin geçen dönemde de çözüm bulamadığını itiraf ettiği konulardan biri idi. Siz hükümetin bu yeni dönemde beş yıldır uyguladığı ekonomik programda ne tür değişikliklere gitmesini bekliyorsunuz?

Zachau: Türkiye son beş yılda ciddi bir başarı gösterdi. Fiyat istikrarı sağlanması büyük bir başarıdır. Özelleştirmeler başarıyla devam etti. Özelleştirmeler sadece gelir artışı için önemli değil. Asıl önemli olan bu şirketlerin bundan sonraki süreçte verimliliklerinin artması ve dolayısıyla istihdam yaratması. Eğitimde re-

nin ayarlanması, artan enerji verimliliği için tedbirler, özelleştirmelerin devam etmesi ve daha fazla yabancı ve yerli sermaye çekmek için gerekli adımların atılması konuları önemli.

Son dönemde global piyasalardaki oynaklığı da göz önünde bulundurarak Türkiye'nin yakın geleceğini nasıl görüyorsunuz?

Zachau: Kısa vadede uluslararası piyasalardaki gelişmeler, oynaklık ve içerdeki gelişmeler konusunda isabetli bir öngörüde bulunmak zor. Dolayısıyla ne olacağını bilmiyorum. Gerçekten bilmiyorum ve kimsenin bildiğini de sanmıyorum. Orta vadede ise şundan eminim; Türkiye hızlı bir şekilde büyümeye devam edebilir. Bu iki veya üç faktöre bağlı.

Nedir onlar?

Zachau: Birincisi, Türkiye'nin artan genç nüfusu, ikincisi, Türkiye'nin görece henüz iyi eğitmediği çok büyük orandaki işgücünden tam olarak yararlanmaması. Bir üçüncü önemli faktör de iyi ekonomi politikalarının devamı. Mali disiplinin devamı, güçlendirilmiş kamu harcamaları, enerji sektörü reformlarının tamamlanması ve yatırım ortamının iyileştirilmesi ile ilgili çalışmalara devam edilmesi çok önemli.

Son açıklanan ikinci çeyrek yüzde

Türkiye'nin son yıllarda izlediği ekonomik politikalar doğru ve iyi uygulamalardı.

3.9'luk büyüme oranı, kimi ekonomistler tarafından bu yılki hedeflerin tutturulamayacağına işaret olarak algılandı. Bunu nasıl değerlendiriyorsunuz? Bunun sonraki döneme yansımaları nasıl olur sizce?

Bence politika yapımcılar, halk ve medyanın odaklanması gereken en önemli konu üç aylık büyüme rakamları değil. Daha önemli olan istenilen büyüme rakamlarının yakalanması için ne tür politikalar gerektiği.

Güncel global durumda ve beş yıldır süregelen büyümenin ardından üçüncü ve dördüncü çeyrek büyüme oranı yüzde 5 olur, yüzde 6 yada yüzde 4 olur. Mevsimsel yavaşlamanın olması doğal ve öngörülebilir. Asıl önemli olan orta vade. Ben bir çeyreklik büyüme hedefinden sapmaya olması gerektiğinden daha fazla önem vermezdim.